

Враховуючи вищевикладене, Статут є неналежним нормативно-правовим актом щодо визначення порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури.

Порядок і міра дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури повинні регулюватися виключно законами України.

У зв'язку з вищевикладеним пропонується внести відповідні зміни і доповнення до закону України «Про прокуратуру». Якщо більш детально розглянути внесену пропозицію, слід зазначити, що норми, які регулюють підстави та порядок дисциплінарного провадження відносно прокурорів, необхідно розмістити в окремому розділі закону України «Про прокуратуру». Можна передбачити цей розділ під назвою «Дисциплінарна відповідальність» і включити до нього норми, які містяться у Дисциплінарному статуті прокуратури України, а саме: застосування дисциплінарних стягнень, види дисциплінарних стягнень, застосування дисциплінарних стягнень різними суб'єктами з владними повноваженнями, відповідність дисциплінарної відповідальності ступеню і тяжкості скоєного, строки застосування дисциплінарного стягнення, оголошення інформації про накладання дисциплінарного стягнення, оскарження рішення про дисциплінарне стягнення, прийняття рішення про скарги, скасування дисциплінарного стягнення, зняття дисциплінарного стягнення, контроль за обґрунтованістю і законністю дисциплінарних стягнень.

Такі зміни і доповнення відповідатимуть вимогам законодавчої техніки та повністю узгодяться із положенням п. 14 ч. 1 ст. 92, ст. 123 Конституції України, згідно з якими виключно законами визначаються організація і діяльність прокуратури.

Запропоновані зміни і доповнення до закону України «Про прокуратуру» дадуть можливість вирішити проблему невідповідності Дисциплінарного статуту прокуратури України Конституції України. Ця потреба є нагальною, адже така недосконалість Дисциплінарного статуту може призвести до спірної правозастосовчої діяльності та знизити ефективність діяльності прокуратури України.

Таким чином, повинен існувати належний законодавчий акт, який чітко визначить порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників прокуратури України.

Література

1. Словник термінів. Електронний ресурс: [http://tlumach.com.ua/slovnyk_inshomovnyk_sliv/page/prokuratura.13964].
2. Правознавство: Підручник / За ред. В. В. Копейчикова, А. М. Колодія. — К: Юрінком Інтер, 2004. — 752 с.
3. Правознавство: підручник / [В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, С. І. Шимон та ін.]; за заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. — К.: КНЕУ, 2003. — 767 с.
4. Марченкова С.О. Обов'язки прокурора: адміністративно-правові аспекти / С.О. Марченкова // Форум права. — 2011. — № 2. — С. 596–602.
5. Словник юридичних термінів: навч. посіб. / уклад. В. П. Марчук. — К.: МАУП, 2003. — 128 с.
6. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: монографія / Д. М. Лук'янець. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. — 220 с.
7. Івчук М.Ю. Юридична відповідальність працівників прокуратури України / М.Ю. Івчук // Форум права. — 2010. — № 4. — С. 397–401.
8. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
9. Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України: Постанова Верховної Ради України від 06.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 4. — Ст. 15.
10. Справа про Дисциплінарний статут прокуратури: Рішення Конституційного Суду України від 22.06.2004 № 13-рп/2004 // Офіційний вісник України. — 2004. — № 26. — Ст. 17.
11. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

УДК 247.4/5

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КРЕДИТНИХ ДОГОВОРІВ

Р.І. Алієва, С.І. Лазько

Резюме. В умовах ринкової економіки для успішної роботи учасників підприємницької діяльності особливого значення набувають засоби забезпечення виконання зобов'язань.

Переважає більшість відносин, що виникають у майновому обороті, регулюються договорами, однак не всі договори виконуються належним чином. Сам по собі договір не забезпечує кредиторі повного і своєчасного виконання зобов'язань боржником. З метою надання сторонам за договором гарантій виконання його умов закон передбачає можливість укладення суб'єктами додаткової угоди про забезпечення основного зобов'язання.

Створення ефективних способів забезпечення виконання зобов'язань обов'язково призведе до збільшення приватних іноземних інвестицій в нашу країну. Зміна імперативних норм про способи забезпечення могла б знизити або усунути ризик негативних наслідків застосування вітчизняного законодавства до забезпечувальних договорів за участю іноземного

елемента. Це, у свою чергу, дозволить надати іноземним інвесторам більш надійне забезпечення зобов'язань українських контрагентів і на цій основі підвищити приплив іноземних інвестицій.

Обрана тема наукової роботи на сучасному етапі привертає увагу науковців-правників, зокрема таких, як І. Безклубий, С. Гараган, О. Степаненко, М. Филатов, М. Андріанов, Т. Вовченко. Разом з тим, у вітчизняній правовій науці недостатньо всебічно досліджені фактори, що впливають на ефективність способів забезпечення виконання кредитних договорів. Видається, що відсутність достатніх наукових розробок у даному напрямку негативно впливає на процес вдосконалення законодавства про забезпечення і розширення застосування забезпечувальних договорів. Таким чином, тема цієї статті дослідження є актуальною і нагальною як для розробки нових способів забезпечення виконання зобов'язань, так і для вдосконалення існуючих прийомів захисту інтересів учасників товарно-грошових відносин.

Об'єктом дослідження виступає інститут кредитного договору в праві України. У якості предмета, відповідно можна визначити відносини, які складаються щодо забезпечення виконання кредитних договорів.

Метою даної роботи є внесення пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення механізму правового забезпечення виконання кредитних договорів.

Слід визначити, що кредитний договір – це цивільно-правовий документ, який визначає взаємні юридичні права і зобов'язання та відповідальність комерційного банку і клієнта (позичальника) з приводу проведення кредитної операції. Кредитні відносини між кредитором (банком) і позичальником обов'язково набувають договірний характер. В правовій державі має забезпечуватися повноцінна правова основа кредитного процесу. Здійснення кредитного обслуговування на договірній основі передбачається Законом України «Про банки і банківську діяльність» [1].

І. Безклубий підтримує останню думку, зазначаючи, що «кредитний договір – це самостійне зобов'язання, оскільки регулюється відокремленим масивом правових норм та потребує присутності особливого суб'єкта права – банківської установи, стосується мобілізації та розміщення виключно грошових коштів» у державах [2, С.378]. На відміну від договору позики, банківський договір має розширене змістовне наповнення, де визначальною з умов є умова про оплатність послуг банку з надання кредиту.

Також, щодо останньої позиції схиляє і чинна редакція Цивільного кодексу України [3]. Так, глава 71 Кодексу має назву «Позика. Кредит. Банківський вклад», що свідчить, з одного боку, про спорідненість зазначених інститутів, а з іншого – про відсутність будь-якого родо-видового співвідношення між позикою та кредитом. Таким чином, кредитний договір і договір позики є окремими, самостійними правовими інститутами. Серед відмінностей кредитного договору від договору позики слід виділити такі:

- кредитний договір є консенсуальним договором;
- предметом кредитного договору є виключно залучені гроші (грошові кошти);
- кредитором у кредитному договорі є виключно кредитна організація (банк або інша фінансова установа), що має ліцензію на здійснення кредитних операцій;
- кредитний договір завжди є оплатним договором;
- кредитний договір укладається виключно в письмовій формі.

При кредитуванні підприємств, організацій велике значення набуває зміцнення кредитної дисципліни, яка має на меті своєчасне погашення кредиту і суворе дотримання позичальниками всіх умов договору. В разі порушення кредитної дисципліни до клієнта можуть застосовуватися такі санкції: сплата банку підвищених відсотків з прострочених позичок; припинення кредитування з правом дострокового одностороннього розірвання договору; дострокове стягнення раніше наданих позичок зі сплатою штрафу, переведення на акредитивну форму розрахунків або надання додаткових гарантій. У свою чергу, банк несе відповідальність за несвоєчасну видачу кредиту, якщо це передбачено умовами кредитного договору, та у відшкодуванні збитків, завданих клієнту.

Класифікація способів забезпечення виконання кредитних договорів проводиться за різними ознаками [4, С. 18-23].

Враховуючи юридичну конструкцію способів забезпечення виконання кредитних зобов'язань, їх поділяють на:

- а) такі, що пов'язані з попереднім виділенням майна для можливої примусової реалізації обов'язку порушника (застава та завдаток);
- б) такі, що не пов'язані з попереднім виділенням майна для можливої примусової реалізації обов'язку порушника.

За правовою природою способи поділяються на:

- а) такі, що є засобами юридичної відповідальності (неустойка та завдаток);
- б) такі, які не є засобами юридичної відповідальності (застава та порука).

За сферою дії розрізняють способи забезпечення, що можуть застосовуватися:

- а) у відносинах між будь-якими суб'єктами (неустойка, застава, порука);
- б) у зобов'язаннях тільки за участю фізичних осіб (завдаток);
- в) у відносинах виключно між юридичними особами (гарантія).

Усі способи забезпечення виконання кредитних зобов'язань можна впорядкувати в певну систему, поєднавши їх у три групи:

- I – встановлюють для боржника невігідні наслідки на випадок невиконання (неустойка, завдаток);

II – супроводжуються виділенням із майна боржника певної його частини, яка повинна служити, перш за все, задоволенню можливих вимог цього кредитора, з відстороненням від неї інших можливих кредиторів (застава, притримання);

III – мають на меті залучення до зобов'язання інших осіб, майно яких поряд із майном боржника теж могло слугувати для задоволення вимог кредитора (порука, гарантія).

За видами способів забезпечення виконання кредитних зобов'язань виділяють наступні:

– неустойка, яка згідно з нормами ЦК України може бути у формі штрафу та пені, є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником кредитного зобов'язання.

Штрафом вважається неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання. Такий вид забезпечення спрямований на те, щоб не допустити прострочення виконання взагалі. При цьому не вирішується проблема зацікавлення боржника не затримувати виконання зобов'язання, яке вже є простроченим. Тобто боржник, знаючи, що він повинен сплатити штраф у будь-якому випадку, не зацікавлений прискорити виконання такого зобов'язання. Для надання такої «зацікавленості» існує пеня, так звана поточна санкція.

Пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного зобов'язання за кожен день прострочення виконання. Кредитор має право на стягнення з боржника неустойки навіть тоді, коли внаслідок такого невиконання він не зазнав збитків [5, с. 36-41].

Порука – це договір з односторонніми зобов'язаннями. Функція поруки полягає в тому, що вона створює для кредитора більшу вірогідність реального задоволення його вимоги до боржника по забезпеченому порукою зобов'язанню у випадку невиконання цього зобов'язання. Більша вірогідність досягається завдяки тому, що при поруці відповідальним перед кредитором стає поряд з боржником ще і інша особа – поручитель. При цьому поручитель повинен мати бездоганну платоспроможність, не викликати сумнівів щодо обсягу юридичної обґрунтованості гарантованих ним зобов'язань [6, с. 25-27].

Банківська гарантія відрізняється від поруки тим, що вона не є актом, який доповнює основну угоду.

В силу банківської гарантії банк, інша кредитна установа (гарант) дають за проханням іншої особи (принципала) письмове зобов'язання сплатити кредиторі принципала (бенефіціару) у відповідності з умовами наданого гарантом зобов'язання грошову суму по поданню бенефіціаром письмової вимоги про її сплату [7, с. 7-11].

Завдатком є грошова сума або рухоме майно, що видається кредиторіві боржником у рахунок належних з нього за кредитним договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання. Видаючи завдаток у грошовій сумі слід мати на увазі: якщо не буде встановлено, що ця сума є завдатком, то вона вважатиметься авансом і не матиме наслідків завдатку, тобто не вважатиметься забезпеченням виконання кредитного зобов'язання.

Угода про завдаток між кредитором та боржником на забезпечення кредитного договору має бути укладена у письмовій формі. Кодибирається даний вид забезпечення кредитного зобов'язання кредитор, у разі порушення боржником умов кредитного договору, може заявити вимогу про покриття решти збитків, які не покриті завдатком. Тому для боржника цей вид забезпечення є ризикованим.

Для українських банків застава є чи не найпопулярнішим способом забезпечення зобов'язань, оскільки загалом дає можливість оперативнo відшкодувати належні до сплати суми за рахунок заставленого майна (таке майно може як продаватися, так і залишатися у власності кредитора в рахунок погашення боргу). Застава – це досить складний правовий механізм. Нині вона зазвичай передбачає накладення обмеження розпоряджатися майном (тобто можливість передати майно у власність іншій особі або в користування ним), залишаючи за позичальником право використання цього майна у своїй діяльності

Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), яке може бути відчужене заставодавцем і на яке може звернене стягнення.

Договір застави є вигідним, але не зручним для кредитора, адже одразу з великою кількістю прав на заставлене майно, кредитор набуває й певні обов'язки щодо забезпечення зберігання заставленого майна, його дослідження тощо.

Забезпечення кредитного договору можливо також шляхом страхування кредитного ризику. Необхідною умовою виникнення відповідальності є факт настання страхового випадку і поява в результаті нього ризику неплатоспроможності.

Генезис кредитного страхування багато спеціалістів вбачають в комісійній операції, за умовами проведення якої укладалася додаткова угода, що отримала назву "делькредерної" [8, С. 278-300]. Сутність цієї угоди полягає в тому, що комісіонер за відповідну додаткову винагороду, що складає нібито страхову премію з ризику комісійної операції, гарантує комітентові, що вексель за проданий в кредит товар буде викуплений у визначений термін.

Становлення в Україні ринкових економічних відносин зумовило необхідність формування відповідної законодавчої бази для обороту зобов'язальних прав вимоги, які в умовах гострої нестачі оборотних коштів є одним із найліквідніших видів майна учасників цивільних правовідносин [9, Ст. 56].

Наявність у новому ЦК низки статей, спрямованих на регламентацію відносин, пов'язаних із переходом прав кредитора до третіх осіб, певною мірою підтверджує самостійність цього правового інституту. Водночас із метою встановлення місця інституту переходу прав кредитора до третіх осіб у сучасному цивільному праві

вбачається доцільним проведення його порівняльного аналізу з деякими суміжними з ним інститутами [10, с. 13-14].

При більш детальному аналізі інституту договорів на користь третьої особи стає очевидним, що у таких договорах немає навіть і натяку на перехід прав кредитора до третіх осіб [11, с. 685]. Тут, так само як і при переадресуванні виконання, суб'єктний склад зобов'язання залишається незмінним. Кредитор, який є активним суб'єктом зобов'язання, у договорі вказує вигодонабувача (бенефіціара). Якщо вигодонабувач відмовився від свого права, наданого йому за договором, кредитор, який уклав договір, може скористатися цим правом, якщо це не суперечить закону і договору.

Інші вважають, що кредитний договір необхідно розглядати як вид договору позики, до якого за відсутності спеціальних правил, що регламентують відносини за кредитним договором, підлягають застосуванню загальні норми про договір позики [12, с.464].

Вимогу може бути передано за умовами договору на третю особу. Договір про поступку укладається між кредитором вимоги (цедент) і третьою особою (цесіонарієм) без участі боржника позичальника. Він укладається за довільною формою. Такий термін зустрічається в єдиному нормативному документі – постанові Правління НБУ від 16.12.2002 р. № 508, якою затверджено Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України. Боржник позичальника може і не повідомлятися про уступку. Уклавши договір про уступку, новий кредитор «стає на місце» колишнього кредитора [13].

Крім того, у зв'язку із невпинною видозмінною економічних відносин треба було винайти нові технології роботи, з поправкою на кількість і з мінімальною втратою якості: так з'явилися колекторські агентства, що застосовують колекторський підхід до стягнення заборгованості. Можна дати таке визначення колекторства – це засноване на законі конвеєрне стягнення великої кількості переважно однотипних боргів. Відповідність цьому визначенню дозволяє безпомилково відрізнити колекторську фірму від звичайної юридичної чи охоронної. Забезпечити велике проходження справ через конвеєр колекторського агентства дозволяє чіткий поділ праці і той факт, що борги, наприклад по банківських кредитах, однотипні (однакова кількість однотипних документів, що підтверджують борг і розрізняються тільки персональними даними позичальника) і безперечні (немає про що сперечатися з боржником – гроші брав, не повернув, потрібно їх повернути і заплатити відсотки із санкціями) [14, с. 3-5].

Слід зазначити, що в даний час в Україні немає закону про колекторську діяльність, який би детально регламентував роботу подібних агентств.

На думку колекторів, сьогодні, завдяки власним інформаційним базам, наявності спеціалізованих ІТ і кадрового потенціалу, у колекторських компаній існує можливість побудови власних моделей оцінки платоспроможності позичальника. Відзначається, що залучення колекторських агентств до оцінки потенційних позичальників на етапах ухвалення кредитного рішення є елементом зниження кредитного ризику [15, с. 22-24].

В Україні система способів забезпечення кредитів знаходиться ще в стадії становлення. Щоб досягти того рівня, що існує в країнах з розвинутою ринковою економікою, потрібно не тільки багато часу, але й зусиль законодавчої та виконавчої влади, які б, з урахуванням економічної кон'юнктури, що склалася на даний час в країні, постійно вишукували шляхи для її покращення. Покращення в даному випадку передбачає створення більш сприятливих умов для функціонування банків, спрямованих передусім на більшу доступність кредитів для потенційних позичальників. Тобто законодавчі зміни повинні сприяти стимулюванню ділової активності.

Сьогодні в Україні колекторська діяльність швидко поширюється та набуває неконтрольованих меж. Вона керується загальними правовими нормами та не має навіть легального визначення.

З підсумків проведеного дослідження були сформульовані положення щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері забезпечення виконання кредитних договорів, зокрема при здійсненні колекторської діяльності, пропонується:

1. З огляду на те, що колекторська діяльність набуватиме поширення через зростання кредитування, в першу чергу, слід прийняти відповідну нормативну базу, яка буде регулювати специфічні аспекти колекторської діяльності. В тому числі, слід чітко виокремити на законодавчому рівні форми та методи роботи колекторських агентств з боржниками, адже вони працюють на межі порушення закону, прав та інтересів боржників.

2. Необхідно розробити та узгодити основні принципи колекторської діяльності з існуючими нормативно-правовими актами, оскільки ця діяльність порушує деякі норми законодавства про інформацію, кримінальне, цивільне та банківське законодавство.

3. Необхідно чітко врегулювати роботу колекторських агентств із банківською таємницею у спеціальному законі про колекторську діяльність.

4. Розробити межі та передбачити цивільну, адміністративну, та кримінальну відповідальність як колекторських агентств, так й осіб, які користуються послугами таких агентств.

5. Доцільно створити ефективну систему взаємодії колекторських агентств з державними органами, які пов'язані з процесом стягнення заборгованості.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 17 січня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1. – Ст. 1.
2. Безклубий І.А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія / І. А. Безклубий. – К.: Київський університет, 2005. – 378 с.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст.356.
4. Филатов М. Н. Поручительство и банковская гарантия / М.Н. Филатов // Финансы и кредит. – 1997. – № 11. – С. 18-23.
5. Андрианов М.В. Гарантія як спосіб забезпечення зобов'язань у міжнародному комерційному обороті / М.В. Андрианов // Право України. – 2004. – № 120. Ефимова Л. Г. Проблемы правового регулирования договора финансирования под уступку денежного требования / Л.Г. Ефимова // Вестник Ассоциации российских банков. – 2000. – № 3. – С. 21-22.1 – С. 36-41.
6. Аксёнова И.Н. Способы обеспечения исполнения обязательств / И.Н Аксенова // Экономическое развитие России. – 1996. – № 6. – С. 25-27.
7. Вовченко Т.Л. Пеня за несвоечасне виконання договірних зобов'язань - юридичні аспекти та відображення в податковому і бухгалтерському обліку / Т.Л. Вовченко // Дебет-Кредит. – 2003. – №10. – С. 7-11.
8. Шемшученко Г.Ю. Доходи та заощадження в перехідній економіці України: монографія / Г. Ю. Шемшученко, С.В. Панчишин, М. О. Савлу. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – С. 278-300.
9. Кот О. Перехід прав кредитора до третіх осіб: поняття та співвідношення з деякими суміжними інститутами цивільного права / О. Кот // Юридичний журнал. – 2008. – № 5. – С. 56-56.
10. Степаненко Е. Договір фінансування под уступку денежного требования / Е. Степаненко // Хозяйство и право. – 2003. – № 10. – С. 13-14.
11. Зайчук О. В. Теорія держави та права: Підручник / О. В. Зайчук, В. С. Журавський, О. Л. Копиленко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 685 с.
12. Колосникова В.И. Банковское дело / В. И. Колосникова. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 464 с.
13. Про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України: Постанова Правління НБУ від 16 грудня 2002 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 10. – Ст. 444.
14. Колекторські агентства та послуги у сфері кредитування // Фінансовий ринок України. – 2007. – № 1. – С. 3-5.
15. Гараган С. Взаємодія банків з колекторськими компаніями: можливості та процедури / С. Гараган, О. Павлова // Фондовий ринок України. – 2009. – № 3. – С. 22-24.

УДК 347.637

ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ ЯК МІРА СІМЕЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Є.А. Багрищевич, О.І. Антонюк

Резюме. У роботі аналізуються підстави, порядок та наслідки застосування такої міри сімейно-правової відповідальності, як позбавлення батьківських прав. Обґрунтовані пропозиції з удосконалення чинного сімейного законодавства України.

Ключові слова: відповідальність батьків, позбавлення батьківських прав, підстави позбавлення батьківських прав.

На сучасному етапі державотворення українське суспільство в основу свого існування та розвитку поклало основоположні принципи правової держави, що знайшли своє закріплення в Конституції України. Здійснюючи правове регулювання суспільних відносин, наша держава провадить удосконалення всього національного законодавства, зокрема і сімейного. Важливим напрямком модернізації законодавства є удосконалення правових норм щодо підвищення престижу сім'ї, відновлення пріоритету сімейного виховання.

Разом з тим, вагомим деструктивним фактором у сучасних умовах виступає криза сім'ї, яка безпосередньо зумовлює проблеми у сфері виховання підростаючого покоління [1, с. 3]. В останні роки нашу державу буквально поглинула хвиля дитячої безпритульності, у суспільстві з'явився прошарок населення, який вже звично називають «діти вулиці». За офіційними даними на початок 2010 року в Україні налічувалося 100,8 тис. дітей, що залишились без батьківського піклування [2]. Проте лише близько 7 % таких дітей – круглі сироти. У решти ж дітей є батьки, але вони, в переважній більшості, позбавлені батьківських прав або дитина відібрана у них за рішенням суду без позбавлення батьківських прав; або внаслідок вчинення злочину відбувають покарання в місцях позбавлення волі [1, с. 4].

У той же час немає жодних підстав стверджувати, що в українській правовій системі забезпеченню захисту прав та інтересів дітей приділялась незначна увага. За останнє десятиліття в Україні розроблено і прийнято низку важливих законодавчих актів [3]. В першу чергу це – Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III [4], Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 року № 2342-